

Zanyariyên giştî ser vaksînlêdana Kovîd-19 bi vaksîneke mRNA (Pfizer/BioNTech, Moderna)

Gelo vaksînlêdan ewle û bibandor ye?

Bikaranîna her vaksîne li Swîsê pêdivî bi destûr heye. Bo vê armancê, divê ew xwedana mercên bilind ên ewlebûn, bibandorbûn û kalîteyê be.

Dezgeha Swîsê bo Berhemên Dermanî, Swissmedic, [vaksînen mRNA dijî Kovîd-19](#) bi başî test û erê kirine. [Ew ewle û bibandor in](#). Çend deh hezar kesan di ceribandinan de vaksîn li xwe dane.

Ji dema ku wan ew pejrindane, çend milyard mirov bi van vaksînan hatine derzîkirin. Ew bo kesên temenmezin û bi nexweşiyên demdirêj jî ewle û bibandir in.

Pispor hîn jî ser ewlebûn û bibandorbûna vaksînan çavdêriyê dikin. Divê bi zelalî sûdên vaksîne ji metirsiyên wê pirtir bin. Tenê wê demê ye ku ev vaksîn li Swîsê tewsiye dibe.

Li çawan dikarin derziyê li xwe bidim?

Hikûmeta federal stratejiyê derzîlêdanê û tewsiyeyên derzîlêdanê çêkiriye. Ji bo ku hûn bizanibin hûn li ku derê dikarin vaksîn lêden serdana malpera an infoline ya kantona xwe (www.foph-coronavirus.ch/cantons) bikin. Yan jî ji bijîşk, dermansaz yan dermanfiroşê xwe xwe bipirsîn.

Vaksînlêdan ji kê re tê pêşniyar kirin?

Em vaksînlêdana li dijî Covid 19 bi vaksîneke mRNA ji [hemî kesên 12 salî û mezintir](#) re pêşniyar dikin.

Ev pêşniyar bi taybetî ji bo mirovên jêrîn e:

- Kesên ku bi taybetî di xetera koronavîrûs de ne (Kesên bi hin nexweşiyên demdirêj, mirovên 65 salî û mezintir, û jinên ducan);
- Kesên ku di hawirdora taybet û pîşeyî de bi wan re di têkiliyek nêzik de ne.

Ji bo zarokên 5 heta 11 salî, em derziya Pfizer/BioNTech derziya zarokiyê tewsiye dikin.

Kî divê derziya mRNA li xwe nede?

Em li kesên jêrê tewsiye nakin vaksîna mRNA ya Kovîd-19 li xwe bidin:

- Kesên ku alerjiya wan a giran li her cure pêkhatiya vaksînan, bi taybet polyethylene glycol (PEG), erê bûye an tromethamine (TRIS) piştrast bûye. Hin cureyên din ên derzian jî hene. Ji kerema xwe ji bo şewirdariyê bi pisporekî alerjiyê re şewir bikin.
- Zarok û nûciwanên jêrî 5 saletiyê. Heya vê gavê, ser derzîlêdana vî emr û temenî agahiyên têr û bes tunene.

Ji kerema xwe bizanin: Gelo taya we zêde ye? Gelo hûn nexweş in û xwe nerihet hîs dikin? Eger wisan bin, wextê derzîlêdana xwe bi paş ve biavêjin. Di zûtirîn wextê de xwe vaksîn bikin.

Eger ez ducan bim an bixwazim ducan bibim, divê çi bikim?

Ma tu plan dikî ku ducan bibî? Eger wisa ye, di zûtirîn dem de vaksîne lêde. Ma tu niha ducanî yî û berî ku tu ducanî bibî vaksîne lê nedaye? Eger wisa ye, em vaksînlêdanê piştî 12 hefteyên ducaniyê pêşniyar dikin (ku tê wateya ji meha sêyemîn a ducaniyê û pê de). Lê, vaksînlêdan di dema ducaniyê de zûtir jî gengaz e.

Eger tu ducan î an plan dikî ku ducan bibî û di derbarê vaksînlêdanê de pirsên te hene, bi pêşkêşvanê lènihêrîna tenduristiya xwe an mamanê xwe re bipeyive.

Vaksînlêdan çawan tê kirin?

Ew dê li fêza milê we derziyê lêdin. Piştî vaksînlêdana yekem, hûn ê 15 deqîqeyan ji bo çavdêriyê li navenda vaksînlêdanê bimînin.

Çend wext carekê pêwîst e derziyê li xwe bidim?

Bi gemeplerî bo ewlebûna bingeîn pêdivî bi du derzîlêdanan heye. Hûn dikarin çar hefteyan piştî vaksîna yekem, derziyacaran duyem li xwe bidin.

Her du caran derziyê li xwe bidin.

Eger hûn berê bi awayê erêbûyî tûşî koronavîrûsê bûbin, tenê pêwîst e bo ewlebûna bingeîn bi vaksîna mRNA carekê derziyê li xwe bidin.

Bo kesên ku pergala wan a ewlebûnê bi taybet zîyanbar e awarte heye; ji bijîşkê xwe bipirsîn.

Ji bo her kesê 12 salî û mezintir, vaksînlêdanê zêde ji 4 mehan piştî temamkirina vaksînlêdana bingeîntê pêşniyarkirin. (li belavokê binêrin «*Vaksîna xurtkirinê bi vaksîne mRNA*»).

Vaksînlêdan çawan min diparêze?

Bedena xwe parastina dijî Kovîd-19 çêdike.

Ev piştî derzîlêdana cara duyem heya hefteyekî yan du hefteyan dikişîne. Derzîlêdan pergala we ya ewlebûnê xurt dike. Arîkariyê dike bedena we bi vayrusê re şer bike. Metirsiya ku hûn bi kovîd-19a giran bikevin gelekî kêmtir dibe.

[Zanîna vêya girîng e](#): Bi hebûna cureyên vayrusê yên heyî, derzîlêdan gelekî we neparêze û we hinekî ji tûşbûnê û nexweşiya negiran diparêze.

Hûn dikarin zanyariyên berfireh ser çawan bandordanîna vaksîne li vî malperê bibînin www.foph-coronavirus.ch/mrna

Vaksîn dê heya kingê min biparêze?

Derziya mRNA di jî nexweşiyên giran yê razana li nexweşxaneyê baş diparêze. Lê, ev parastina ewlebûna bingehîn bi hebûna cureyên vayrusê yê heyî zû kêmbibe. Em tewsiye dikin hemû kesên 12 salî û jortir ji destpêka 4 mehetiya piştî temamabûna ewlebûna bingehîn derziya xurtbûnê li xwe bidin. Derziya xurtbûnê parastina di jî nexweşiyên giran zêde û dirêj dike (binêrin li belavoka "*belavoka vaksîna xurtkirinê*").

Gelo dibe ji ber vaksînê bi Kovîd-19 bikevim?

Na. Hûn dê ji ber vaksînê bi Kovîd-19 nekevin.

Di vaksînê de koronavayrus tuneve.

Eger ez berê bi koronavayrusê ketibim, gelo divê derziyê li xwe bidim?

Eger hûn berê tûşî koronavayrusê bûne, xwe vaksînkirin fikereke gelekî baş jî ye. Ji ber vê yekê em vaksînlêdanê pêşniyar dikin da ku hûn çêtir û ji bo demek dirêjtir werin parastin. Ji çar hefteyan piştî erêbûna tûşbûna koronavayrusê, gelek caran dozê bo ewlebûna bingehîn têr dike..

Gelo tu dûhatên wê hene?

Ji roja ku ev derzî erêbûne, bi milyonan kesan ev derzî li xwe dane, û sûda wê bi zelalî ji ziyana wê pirtir e. Di her derzîlêdanê de dibe ku bandorên kêlekê hebin. Pir caran ew sivik û nerm in û zû derbas dibin. Pir kêmban caran, bandorên neyînî yê giran hene. Wek mînak, hin kesan yekser piştî derzîlêdana Kovîd-19 bi derziya mRNA re bertekeke alerjîk a giran dîtin. Di rewşên pir kêmban de, iltîhaba masûlkeya dil an perîkardyûmê di nav 14 rojan de piştî derzîlêdanê hat dîtin, ku bi gelemperî sivik bû û dikare baş were dermankirin. Di kesên di bin 30 salî de, piştî derzîlêdana bi derziya Moderna, iltîhabên wiha pirtir tînin. Ji ber vê yekê, derzîlêdana bi Pfizer/BioNTech ji bo kesên ji 30 salî kêmtir tê tewsiyekirin. Xalên jêrîn ji bo her du derziyan jî derbas dibin: Feydeyên derzîlêdana Kovîd-19 ji xetereyên muhtemel pirtir in, hetanî di ciwanan de. iltîhaba masûlkeyên dil an perîkardyûmê jî piştî tûşbûna bi koronavayrusê çêdibe.

Dûhatên ihtimalî çi ne?

- Dewsa derziyê ser milê we sor dibe, diêşe yan diwerime.
- Serêş
- Zêde westîbûn
- Masûlke û êşa kirrîrokan
- Nîşaneyên giştî wekî sarbûn, hîs hebûna tayê yan hebûna taya sivik

Piştî lêdana derziyê ev dûhat bi gelemperî rûdidin. Ew nîşan didin ku beden di jî nexweşiyê parastinê çêdike.

Eger bertekeke alerjîk hebe, wek mînak zêde xwêdan, sorbûn, xurîn yan kêmbûna nefesê hema piştî lêdana derziyê rûdidin. Nîşaneyên tîpîk ên myokardiyal êşa sîngê, bêhnçikîn û diltepîn in, di piraniya kesan de 2 hefteyan piştî lêdana derziyê. Eger ev nîşane di we de hebin, demildest bi bijîşkê xwe re pêwendiyê çêbikin.

Dûhat heya kingê dikişînin?

Dûhat bi gelemperî piştî çend rojan temam dibin. Gelo piştî hefteyekê hîn jî dûhatên we hene? Gelo ew xirabtir dibin? Yan gelo hûn negîran in?

Eger wisan bin, bi bijîşkê xwe yan pisporê muqatebûna tenduristiyê re biaxivin.

Kî diravê lêdana vaksînê dide?

Vaksînlêdan bo we belaş e. Şirketa tenduristiyê beşek ji diravê vaksînê dide. Hikûmeta federal û kanton bermaya diravê din didin.

Gelo lêdana vaksînê bi dilxwazî ye?

Erê. Lêdana vaksînê li Swîsê bi dilxwazî ye.

Li ku dikarim zanyariyên pirtir peyda bikim?

Hûn dikarin bo zanyariyên pirtir ser vaksînlêdana Kovîd-19 serdana malpera BAG bikin:

www.foph-coronavirus.ch/vaccination

Yan ji bijîşkê xwe bipirsin.

Yan ji dermanfiroşiya xwe.

